

"Proletarec" je delavski list za misleče čitatelje

PROLETAREC

Official Organ Yugoslav Federation, S. P. — Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze

GLASILO PROSVETNE MATICE J.S.Z.

ST. — NO. 1408.

Entered as second-class matter, December 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill., under the Act of Congress of March 3rd, 1879.

CHICAGO, ILL., 5. SEPTembra (September 5), 1934.

Published weekly at 3039 W. 26th St.

LETO — VOL. XXIX.

NAJVEČJI ZBOR V ZGODOVINI J. S. Z.

Pregled dela in sklepov delegacije 1.—3. sept. v Clevelandu. — Načrti za agitacijske kampanje

JSZ za solidarnost delavstva. — Vprašanje politovalnega agitatorja. — Naše publikacije

KO JE dne 1. septembra ob 9:40 dopoldne otvoril v Slovenskem delavskem domu v Clevelandu deseti redni zbor njen tajnik Chas. Pogorelec, je bilo navzočih 84 članov zbora. Dan pozneje jih je bilo 88. Poverilnice je pregledal poseben odbor, v katerem so bili Leo Poljšak, Anton Zornik in Frank Augustin.

V imenu klevelandskih klubov JSZ je pozdravil zbor Joseph Jauch.

Pozdrave zboru so poslali Clarence Senior v imenu eksekutivne soc. stranke, ki je tedaj zborovala v Milwaukeeju; v imenu Cook County je poslal pozdrav tajnik Arthur McDowell; dalje so pozdravili zbor Belmont County soc. stranka v vzhod. Ohio, James Oneal in Sol. Levitas iz New Yorka v imenu socialističnega glasila New Leader, direktorij Slovenskega delavskega doma v Collinwoodu, kjer je zbor imel svoj sedež, druš. št. 6 SNPJ in klub št. 13 JSZ, Sygan, Pa.; češke socialistične organizacije v Clevelandu, katere so delegirale sodelavce Andrew Brezino in Frank Bardouna za zastopnika, ki naj pozdravita zbor; dalje Kristina Turpin, članica kluba št. 1 v Chicagu, ki je zdaj na obisku v Jugoslaviji; John Lenko v imenu JPZS in Andrew Grum iz Detroita.

Predsedovali so zboru prvi dan Filip Godina, drugi dan Anton Jurca in tretji dan Anton Sular.

Podpredsedniki so bili: John Goršek, Frances Langerholc, Louis Zorko, Anton Sular, Mary Udovich, George Smrekar in Frances Zakovšek.

V odboru za resolucije so bili: Joško Oven (tajnik odbora), Ivan Molek, Stojan Menton, Angela Zaitz, Anton Sular, John Janc in Frank Zaitz.

O sprejetih resolucijah bo poročano v prihodnjih številkih.

Tajnik zbora je bil Charles Pogorelec in zapisnikarja Peter Bernik in Ivan Babnik.

Tajnik JSZ je poročal o delu in stanju JSZ ter pridal poročilo tudi statistične podatke.

Frank Zaitz je poročal o slovenski in George Maslach o srbski sekciji.

Frank Česen iz Detroita je v svojem referatu o bodočnosti JSZ izjavil, da je prišel na zbor konstruktivno delovati za jačanje zveze ne pa jo rušiti kot je bilo v polemiki o JSZ in o detroitski resoluciji napačno tolmačeno.

O delu klubov in Prosvetne matice v naselbinah so poročali John Terčelj, Anton Sular in Joseph Jauch.

Frank Novak je poročal o delu milvauskih socialistov.

O detroitski konvenciji soc. stranke je poročal Chas. Pogorelec, ki je bil na nji delegat JSZ. Referat o novi strankini načelni izjavi je imel Anton Garden. Predlog Antona Zornika, da naj se o načelni izjavi razpravi, je bil z dvema glasovoma poražen, iz razloga, da je glasovanje o nji v večini končano in vsled tega bi bila razprava le potratna časa, ki se ga bo lahko z boljšim uspehom porabilo za JSZ.

O našem tisku in o agitaciji zanj (Proletarcu, Koledarju in Majskem Glasu) so poročali Chas. Pogorelec, Frank Zaitz, John Rak, Nace Zlemberger, Joseph Snoy in Anton Garden.

Visoki računi za "protektiranje" propadlih bank

V propadlih ("državnih") čikaških bankah imajo vlagatelji približno \$150,000,000. Od tega so doslej dobili od 5 do 40 odstotkov. Izgube so ogromne, četudi imajo vse te banke tako drago "legalno" (pravniško) protekcijo (?), da je bilo zanje v poslednjih par četrtletjih izdanega več denarja, kakor pa so ga dobili vlagatelji.

Nad tri milijone dolarjev so dobili iz teh 136 bank advokati, ki jih je sodišče imenovalo za "pravne varuhe". V zadnjem četrtletju so dobili vlagatelji manj kot eno četrtino dohodkov teh bank, drugo je šlo za receiverje in pravne "branjitelje".

Vsa uprava nad propadlimi bankami je urejena tako, da bodo njih dohodki pokrivali le izdatke "političnih nameščencev", ki v imenu demokratske stranke v Illinoisu gospodarijo nad milijoni pripranih prihrankov.

VAŽNI SKLEPI X. ZBORA

1. Zapisnik X. rednega zbora, v katerem bodo vse razprave in sklepi, izide v posebni prilogi Proletarca na 8. straneh ko hitro bo urejen. Zapisnikarja na zboru sta bila Peter Bernik in Ivan Babnik.

2. Agitacija za JSZ in Proletarca se bo sistematizirala na podlagi priporočil posebnega oddelka JSZ.

3. Socialistična mladina iz naših vrst bo v bodoče osredotočila svoje delovanje v JSZ ne da bi pri tem kaj opustila od svojih aktivnosti v socialistični stranki.

4. Z ozirom na delovanje naših članov v drugih organizacijah je bilo mišljenje zbora, da so s svojo neenotnostjo in nasprotovanju drug drugemu na raznih konvencijah in sejah stvorili škodo svojemu gibanju in delavski stvari vobče, zato se jim v bodoče nalaga, da se najprvo med seboj sporazumejo v interesu celote in nastopajo solidarno z načelnega stališča, gospodarsko pa kakor narekujejo interesi organizacij.

5. Majski Glas in Ameriški družinski koledar imata popolno odobrenje zbora. Člaji so obljubili delovati, da se ti dve publikaciji, kakor Proletarca, čimbolj razširi.

6. Prosvetna matica se je razvila v enako važno organizacijo kakor je JSZ sama; razprava o Prosvetni matici na zboru in priporočila o nji dokazujejo, da ima ta ustanova veliko bodočnost.

Poročila o X. rednem zboru so se pričela v tej številki in bodo nadaljevana do objave zapisnika. Ker so zelo važna, priporočamo vsem, da jih čitajo.

RAZNOTEROSTI IZ INOZEMSTVA

Obešanja v Avstriji.

Rabelj Johan Lang je končno omagal. Od meseca februarja naprej je obesil devet socialistov in zadnjih par tednov dvanajst nacijev. Pri vsakem obešanju ima dva pomočnika. On morilno ceremonijo le nadzoruje. Po starem avstrijskem načinu pride na morišče v cilindru in fraku. Za vsako upihnjeno življenje z vrvo mu država plača \$33.50. Od tega da polovico pomočnikom. Dne 28. avgusta je Associated Press z Dunaja poročala, da se je rablju Langu zdravje vsled živčne napetosti, ki so mu jo povzročila obešanja, toliko poslabšalo, da so ga morali poslati v sanatorij. Njegovi sorodniki se boje, da se ga loteva blaznost.

Delavčeve dividende.

V Campani, Argentina, so eksplodirali tanki, napolnjeni z gasolinom. Več delavcev je bilo ubitih in blizu 300 ranjenih. Ta katastrofa se je dogodila v oljni tovarni ameriške Standard Oil kompanije. Eksplozija se je čula 30 milj naskok. Povzročila je mnogo požarov in nad \$55,000,000 škodo.

Kongres angleških unij.

Odbor kongresa angleških delavskih unij je med drugim izdelal načrt za socializacijo železarske industrije, ki je bil predložen zboru zastopnikov angleških unij dne 3. sept. v Weymouthu.

Obširno poročilo, ki je izdelano v imenu unij, delavske stranke in delavskih združenj, obravnava tudi vprašanje generalne stavke proti vojni in številne socialne probleme. Odbor obsoja Hitlerjevo in Mussolinijevo diktatorstvo ter svari delavstvo v Angliji pred slično opasnostjo. Delavsko gibanje v Angliji je smatran za najjačše izven Rusije in za najbolj svobodno na svetu.

Za pristop Sovjetske Rusije k ligi narodov.

Anglija, Francija in Italija so se zedinile, da skupno povabijo Sovjetsko unijo v ligo narodov. Objubilo so ji tudi stalnega zastopnika v liginem vrhovnem svetu; do katerega imajo zdaj pravico samo omejenjene tri države. Baje je na tajnih posvetovanjih že obljubila pristopiti, zato je sedanje povabilo le formalno. Kadar

se pridruži ligi Sovjetska unija, bodo Japonska, Nemčija in Zed. države edine velesile, ki niso v ligi. Sovjetska vlada je bila prva leta ligo zelo nasprotna in je izjavljala, da se ji nikoli ne pridruži. Nove okoliščine zdaj narekujejo spremiti to stališče.

Odselavljanja v Nemčiji.

Vrhovni delavski ekonomski odbor v Nemčiji je izdal delodajalcem ukaz, da morajo odsloviti vse fante in dekleta pod 25. letom starosti, ki niso ožjenj, njihove službe pa oddati družinskim očetom. Odslovljenim pa je dana prilika vpisati se v "delavske brigade", ki so vposljene pri pogozdovanju, osuševanju močvirij in sličnih delih. Plača je 10c na dan in prehrana.

Avstrija vazalka Italije.

Bivši avstrijski podkancler Franz Winkler, ki živi v izgnanstvu v Pragi, je povzročil s svojo izjavo, da je Avstrija danes nič drugega kakor podložnica Mussolinija, italijanski diplomaciji neprijetno zadrego. Winkler trdi, da je italijanska vlada prispevala pricu Starhembergu za vzdrževanje fašističnega Heimwehra od l. 1929 najmanj en milijon dolarjev. Poleg tega judeževanje denarja je dobival Starhemberg denarno podporo tudi od avstrijskih bankirjev po \$5,000 na mesec za propagando "proti marksizmu", dalje od židovskih bogatašev na Dunaju za boj proti nacijem in iz Vatikana za borbo zoper brezboštvo, ki ga širi "pogubni" socializem. Mussolinijevi ministri trditve sam izmisli, ob enem pa jim je zelo neprijetno.

KJE JE KARL SEITZ?

Inozemski tisk je že večkrat poročal, da je bil Karl Seitz, bivši dunajski župan, izpuščen, četudi ni hotel podpisati zahtevo vlade, da je bil od županstva legalno odstavljen. Dne 29. avgusta z Dunaja znova poročajo, da so Seitz izpuštili iz zapore zaradi bolezni in ga premestili v sanatorij, kjer ostane pod policijskim nadzorom. Vlada ga je obtožila februarja t. l. veleizdaje, toda pred sodišče ne bo z njim, ker ve, da so izvršili veleizdajniško dejanje Dollfuss in njegovi ministri, ne pa župan Seitz.

no, ker tako važna oseba, kakor je Winkler, razgalja Mussolinijeve imperialistične intrige.

Jugoslavija se zapleta.

Italija in Avstrija dolžita Jugoslavijo, da daje zavetje avstrijskim nacijem, ki so utekli preko meje in imajo zdaj svoj glavni stan v Mariboru. Baje spletarijo zoper "neodvisnost" Avstrije in pri tem jim tajno pomaga jugoslovanska vlada. Minister vnanjih zadev Bogoljub Jevtić izjavlja, da so take obdolžitve neosnovane.

Za vojaško vežbanje v nemških šolah

V Hitlerjevi Nemčiji se uvaža vojaško vežbanje v striktno militarističnem smislu ne samo v srednje in visoke nego tudi v osnovne šole. Pričakujejo, da bodo do prihodnjega poletja že popolnoma militarizirane.

Važen dokument

Proglas angleškega delavstva proti fašizmu, ki je bil predložen kongresu strokovnih unij 4. sept. v Weymouthu, je mogočen argument zoper Mussolinija in Hitlerja. "Fašizem je barbarizem najhujše vrste. V deželah s fašistično vlado je svoboda docela zatrta. Dolžnost delavstva v demokratičnih deželah je, da se proti fašizmu bore z vsemi svojimi silami," zaključuje proglas.

Osvobojevanje jetnikov v Nemčiji

V Nemčiji je okrog 15,000 političnih jetnikov, ali veliko več, kakor jih more vlada v svojem sedanjem bankrotnem stanju vzdrževati. Zato je začela pred par tedni svetu oglašati, da ima v načrtu amnestijo, ki bo pomenila svobodo za najmanj 8,000 jetnikov. Le "najnevarnejše" bodo pridržali.

Zadrage na Švedskem

Štirideset odstotkov vsega trgovskega prometa na Švedskem se vrši v področju zadrug, ki jih vodijo in upravljajo socialisti.

UPTON SINCLAIR V BOJU ZA GOVERNERSKI STOL

Poteza, ki se je v oglaševalne namene sijajno posrečila. — Nova preizkušnja za delavstvo

Oportunizem, ki vodi v polome in razočaranja. Napačno izražanje protesta. — Reakcija brunda

S PRISTOPOM v demokratsko stranko je pisatelj Upton Sinclair nadomestil svoj militantni socializem s politiko oportunizma. To spremembo je sporočil javnosti septembra lanskega leta, ko je oznanil, da bo l. 1934 kandidiral za guvernerja na demokratski listi. Socialistična stranka v Californiji ga je meseca oktobra formalno izključila.

Upton Sinclair vztraja, da je po prepričanju še socialist, in da od svojega programa ni odnehal, pač pa se je prilagodil "praktični politiki". Zato on javno nič več ne trdi, da je socialist, ampak le, da je za "odpravo bede v Californiji". Njegov program je v tej volilni kampanji za guvernerski mandat zapopaden v geslu "End Poverty In California". Začetne črke teh besed, zložene skupaj, so "EPIC". Tako se je Sinclair spremenil iz radikalnega socialist v "EPIC" demokrata.

Pred to spremembo v svoji orientaciji je v Californiji kandidiral na socialistični listi za zveznega senatorja in enkrat tudi za guvernerja, toda dnevno časopisje ga je ignoriralo. Socialistična stranka ima skromna gmotna sredstva in tako je bil sloviti pisatelj Sinclair zamočen, kar ga je nedvomno bolelo, vsled česar se je odločil iti v takozvano "praktično politiko".

Ko je prvič objavil svoj namen, da bo kandidiral za guvernerja na demokratskem tiketu, je dnevno časopisje objavilo to vest bolj za šalo kakor zares, kar je Sinclairja še bolj jezilo. Zato se je kampanje lotil zares, dobil prijateljev, ki so mu pomagali financirati, in izdal brošuro s svojim programom, katere naslov je "I Governor of California, And How I Ended Poverty".

Načrt, ki ga opisuje v tej brošuri je mikaven in enostaven: Californija izda pod njegovo administracijo za več sto milijonov dolarjev bondev (najmanj za 300 milijonov) in s tem denarjem odkupi nerabljen polja ter neobratovalne tovarne. Nato uposi ves sedaj nezaposleni proletariat, ki bo na farmah in v tovarnah produciral za potrebo namesto za profit. Farmarji (bivši brezposelni delavci) bodo svoje pridelke zamenjavali za produkte iz tovarn. Tako bo "odpravljena beda v Californiji".

Upton Sinclair je storil za izobraževanje ameriškega ljudstva v socialističnem duhu več kot katerikoli drugi socialistični pisatelj v tej deželi. Širši ameriški javnosti je bil predstavljen ko je časopisje ustvarilo iz njegove knjige "Jungle" (l. 1904) veliko senzacijo, ker je v nji razkril umazan, nezastilen način obrata v ameriški mesni industriji — v čikaških "stock yards".

Od tistega časa je spisal že mnogo drugih knjig — vseh skupaj okrog 50 — toda kapitalistični tisk njegova dela sistematično ignorira in priobčuje le kritike, ki so plačane, razen nekaterih takozvanih liberalnejših listov, ki pa dosežejo le mal odstotek čitateljev.

Sinclair je bil že večkrat predmet "novic" — dasi ne kot pisatelj. Enkrat ko je piketiral pred Rockefellerjevimi uradom v New Yorku v času stavke premogarjev v južnem Coloradu. Časopisje je tedaj veliko pisalo o njemu. V drugič se ga je spomnilo vsled "družinskih razmer" (razporeke). Večinoma so ga poročila največ smešila, da mu na ta način vzamejo ugled med ljudstvom, ki si bi ga morda pridobil s svojimi knjigami. Sinclairju se je začelo dozdevati, da se je kapitalistični manever posrečil, kajti njegove knjige so imele v tej deželi (Nadaljevanje na 4. strani.)

Z DELAVSKEGA SVETA

Največja stavka po vojni. — Koncem prošlega tedna je zastavkalo več sto tisoč tekstilnih delavcev. Najprvo so prenehali z delom tkalci in drugi delavci v bombažnih predilnicah, nato so se jim priključili tudi delavci v tkalnicah volne. Vsega skupaj je prizadetih okrog 800,000 delavcev, z njihovimi družinami vred pa po cenitvi unije nad 2 milijona ljudi. Unija tkalcev, ki vodi stavko, je pridružena A. F. of L. To je največja stavka, kar jih je bilo po vojni. Ze v začetku, ko pišemo to poročilo, je spremljana z izgedi, ki jih provocirajo kompanije.

Vseh tekstilnih tovarn je 1,281. Delavci so v njih skrajno izkoriščani. Njih povprečna plača je bila "pred" "new dealom" sramotno nizka, od januarja 1933 naprej, ko je bila zvišana, pa znaša povprečno \$10.86 na teden! Če je to plača, lahko čitatelj sam ugotovi! Ni čudno, da je v delavcih vsikelo. Zahtevajo 30-urni delavnik v tednu namesto 40 ur brez znižanja plače, pri znanje unije in višje mezde za delavce, ki so večaki na stro-

jih. Kompanije so pogoje zavrnile, češ, da so stroški produkcije že zdaj previsoki. Vlada je skušala s svojimi posredovalci stavko preprečiti, toda unija jim je brez ovinkov izjavila, da je bila dozdej s takimi posredovanji na slepo srečo vselej prevarana in zato zahteva, zdaj definitivne obljube.

Stavke na farmah. — V Watsonvillu, Calif., so zastavkali delavci, ki so vposljeni na farmah za pridelovanje solate. Posestniki so za odganjanje piketov najeli "čuvarje" in jih oborožili. Dva stavkarja sta bila ustreljena.

Delavci Illinois Central železnice za AFL. — V tovarnah železnice Illinois Central je bila delavcem po dolgih bojih dana prilika glasovati o pripadnosti v unijo. Izrekli so se proti kompanijskim unijam, namesto nje pa so si izbrali A. F. of L., ki jih bo v bodoče zastopala pri kolektivnih pogajanjih.

Brezposelnost narašča. — Wm. Green, predsednik A. F. of L., je objavil v imenu statističnega biroja svoje federacije (Dalje na 5. strani.)

PREGLED DELA KLUBA ŠT. 1 JSZ V PRVI POLOVICI LETA 1934

PETER BERNIK, tajnik.

Kljub veliko obetajočemu "New dealu" in raznim reformam, s katerimi hočejo rešiti sedanji sistem privatnega izkoriščanja, in katere so in jih še vedno bombastično oglašajo za edini izhod iz krize, se delavstvo v splošnem nahaja v slabšem položaju, kot pred letom dni. Dokaz so spontani izbruh stavek v vseh industrijskih panogah, ki so posledica brezskrajnega izkoriščanja onih, ki so še vposleni, vedno naraščajoče cene vsem življenjskim potrebščinam v splošnem, in vedno naraščajoča brezposelnost.

Vsled tega se ni prav nič čuditi, ako naš klub št. 1 JSZ v finančnem oziru v zadnjih šestih mesecih ni toliko napredoval, kot bi razni optimisti hoteli in želeli. Toda — finančno poročilo izkazuje — da ni nazadovale. Vsako upravičeno želi, da bi se število članov pomnožilo; vsako upravičeno smatra, da je že skrajni čas za vsakega delavca in delavko, ki ima količkar razuma, spoznati, da je njegovo ali njeno mesto v delavski politični stranki, ker od kapitalističnih strank nima ničesar dobrega pričakovati, pa če se tudi ogrinja s plašcem raznih socialnih reform. Povsem upravičeno je torej sodbda, da se delavec rajše zanima za vse drugo kot za svojo in svojih tovarišev usodo. Pričakuje torej nekoga "Mojzesa", da bi ga odpeljal skozi puščavo krize v deželo, kjer se cedi med in mleko.

V začetku leta 1934 je bilo v klubu 110, in ob koncu junija 109 članov; nazadovale je torej za enega člana. Tekom prvih šest mesecev je pristopilo 6 članov, odstopilo pa 7. Večina teh je odstopila radi nezaznane potrebe delavske politične organizacije, ali pa ker so hoteli imeti koristi od stranke najprej sami brez ozira na koristi za splošno delavstvo. Vsled tega, ker stranka potrebuje člane, ki so pripravljeni po svoji moči pomagati za splošno izboljšanje delavskega položaja in ne za izboljšanje položaja posameznih, je potrebno, da se vsakemu, ki pristopi, pojasni dobro in na razumljiv način naloga

to prebitka priredb je kril druge tekoče stroške, kot vzdrževanje pevskega zbora "Sava", najemnino dvorane za seje in vaje, nakup knjig za knjižnico, vožnja delegatov na konvencije ter druga zborovanja itd.

V prvi polovici leta je imel klub tri večje priredbe in sicer: Silvestrovo zabavo, slavnost obletnice pariške komune 4. marca (to priredbo so aranžirali vsi čikaški klubi v korist Proletarca in JSZ) in spomladanski koncert pevskega zbora "Sava". Pevski zbor "Sava" je imel tudi eno domačo zabavo. Poleg tega je klub aktivno sodeloval s čikaškimi klubi na jugozapadni strani mesta pri aranžiranju shoda, na katerem sta govorila sodruga Norman Thomas in Maks Winter, pri prvomajski proslavi, katero je aranžirala Cook County soc. organizacija, in pikniku v Riverview. Po vsaki redni seji kluba je bilo predavanje ali diskuzija o raznih vprašanjih, na katerih so nastopili sodrugi Joško Oven, Ivan Molek, Frank Zaitz in drugi.

Udeležba na prireditvah je bila kljub "mizernim" razmeram zelo dobra. Največja je bila na Silvestrovi zabavi; udeležilo se je je nad 600 oseb. Dole lep udeležba je bila 4. marca na slavnosti obletnice pariške komune, katere se je udeležilo nad 300 oseb.

Seje kluba so bile vedno zelo dobro obiskane; vzrok je, ker so vedno po vsaki seji predavanja in diskuzije. Vsled tega je priporočljivo vsem klubom, da skrajšajo svoj običajni dnevi red kolikor mogoče in da se potem vršijo diskuzije o važnih problemih.

Ze prej sem povdarjal nujnost organiziranja mladine. Kot je važno za obstoj socialistične stranke, da pridobiva mladino, ravno tako je tudi važno za obstoj pevskega zbora, pridobiti mladino. Tega dejstva se je zavedal pevski zbor "Sava", odsek kluba, in meseca maja je bil ustanovljen mladinski pevski naraščaj. Jacob Muha je prevzel poučevanje naraščaja brezplačno, za kar mu gre vse priznanje.

Končno se v imenu kluba zahvalim vsem sodrugom in sodružicam za kooperacijo in pomoč pri raznih prireditvah, ker le vsled sodelovanja članstva so bile priredbe uspešne. Na njih je treba delati in trčati, da je finančni uspeh mogoč. Glede udeležbe je veliko odvisno od sodrugov in sodružic, ki prodajajo vstopnice v "predprodaji". Iz seznama v predprodaji prodanih vstopnic je razvidno, da so nekateri sodrugi in sodružice svojo dolžnost izvršili v polni meri. Apeliram na vse, da store isto v jesenski sezoni, t. j., pri prodajanju vstopnic v predprodaji in v agitaciji za naše priredbe. Dalje, da bodo pripravljene prireditve in prireditvi sami kjerkoli bo potreba. Zavedati se je treba, da je ves prebitek porabljen v agitacijske namene za razširjenje socialistične misli med delavstvom. Ničje posameznih članov nima koristi od priredb, ampak delavstvo v splošnem. Zavedati se je treba, da vsi delamo za skupnost, za vse delavstvo, ker le v tem je njegova rešitev.

Časi so resni kot še niso bili nikdar. Ni več daleč, ko bo delavstvo tudi v tej deželi imelo odločati, ali naj deli usodo s sodrugi v Italiji, Nemčiji, Avstriji in drugih fašističnih deželah, ali naj obdrži do sedaj z velikimi žrtvami pridobljene pravice in svobodščine. Delavci, apeliram na vas, razmišljajte o tem resno, in uvideli boste, da je vaše mesto v socialistični stranki, ako hočete, da bodo vaši otroci svobodni. Na delo za socializem, edini izhod iz kaosa, v katerega je pripravil kapitalizem vse človeštvo!

Prosjetna matica je ustanova za vsa napredna društva. Ali je vaše včlanjeno v nji?

BOJ DELAVCEV TEKSTILNE INDUSTRIJE

Vrednost tekstilne industrije v tej deželi je cenjena nad milijardo dolarjev. Njeni lastniki so si razdelili še ogromne profite, ki znašajo stotine milijonov dolarjev. "Bili so izprejani iz znoja in krvi tlačanov v tekstilnih tovarnah", je dejal J. F. Gorman, predsednik stavkovnega odbora unije tekstilnih delavcev. Tekstilna industrija zaposluje vsega skupaj direktno okrog 900.000 delavcev, izmed teh 600.000 v predilnicah bombaža. — Na vrhu na levi je Harry L. Hopkins, šef federalne pomožne akcije, ki je dejal, da bodo stavkarji deležni vladnega reliefa, dokler delavski odbor NRA ne izjavi, da je stavka neupravičena. Na desni na vrhu je George A. Sloan, načelnik Cotton Textile instituta, ki je zastopnik tovarnarjev. Izjavil je, da se pogoji unije delavcev tekstilne industrije za kompanije nesprejemljivi. Obenem je predsednika Roosevelta "posvaril", da je njegova administracija napram delavcem prepopustljiva, četudi ji je jasno, da s stavkami "krijo zakone in kvarijo pot v prosperiteto". Na levi spodaj je vladni posredovalec Lloyd Garrison in spodaj na desni Francis J. Gorman, predsednik strokovnega odbora tekstilnih delavcev.

Glas z antracita

Nanticoke, Pa. — Dokaj časa je poteklo ne da bi se kaj oglašil v tem listu. Morda kdo čitatelj misli, da sem se izneveril ali kaj. Temu ni tako. Proletarec mi je še vedno najprijetnejši list v tej deželi, le žal, ker ni dnevnik. Niti koraka mi ni žal, ki sem ga kdaj storil v agitaciji za Proletarca, in ne žrtve. Provizije od naročnin nisem jemal, razen od ene l. 1931. To mi lahko potrdi tudi upravnik.

Glavna vzroka, da se ne oglašam več toliko, sta eden to, da o aktivnostih na našem polju ni česa poročati, in drugi je moje zdravstveno stanje. Okreval se nisem docela in prestat sem mnogo.

Kar se tiče Slovencev na antracitu, ki so večinoma premo-garji, od Nanticoke do Forest Cityja, zgolj dremljemo, vsaj kar se socialističnega gibanja tiče. Forest City je tod največja naša naselbina, ali tudi ta le bolj životari.

Delavske razmere so piškavce. Zaposleni delajo povprečno kake tri dni na dva tedna. In ti reveži naj s takimi dohodki žive kakor najboljši znajo.

Brezbržnost ljudstva je temeljni vzrok neznosnih razmer, radi katerih trpe tudi tisti, ki se jih zavedajo. Vsled nevednosti in hlapčevstva drugih morajo tudi oni trpeti posledice, čeprav se že leta in leta bore za odpravo sistema, ki povzroča krize. To trpljenje je za zavedne delavce toliko težje, ker vedo, da je nepotrebnost, medtem ko ga nevedneži, ki tvorijo maso, voljno prenašajo. "Tako je bilo in bo," pravijo. Udanosti v trpljenje in pokorščine so jih učili že v starem kraju, z lece in v šoli.

Kar zavednega delavca najbolj boli, je ignoranca takozvane mase. Nevednost delavskega ljudstva je najjača podpornica kapitalizma.

S temi ugotovitvami ne kritiziram koga izmed posameznikov, ampak maso v splošnem.

Človek se čudi, kako je moč, da delavec ne spozna krivic ter vzrokov, radi katerih nastajajo. Celotna živina ima več razsodnosti v tem oziru, kajti kar jo enkrat prevari, je ne bo drugič.

Marsikdo sicer rad priznava, da živimo v pasjih razmerah, pa meni, da jih more odpraviti edino le sila. Seveda delavska sila. Ne trdim, da sila v boju proti silni ni potrebna. Ampak govoričenje o nasilnosti pospušča fizične sile v bojih

se povračamo nazaj v dobo barbarizma.

Vse kaj drugega je izobrazba. Ko bodo delavske množice toliko izobražene, da zapadejo vzrok krivicam, ki se jim gode, pa se začne preobrat brez splošnega mesarenja, v katerem bi poginili v taki deželi kakor je ta morda stotiso-če ljudi. Vlade trošijo milijone in milijarde za orožje, medtem pa so otroci v proletarskih nižinah podhranjeni, in to celo v najbogatejši deželi na svetu! Krivi pa so delavci sami, ker dopuščajo vlado izkoriščevalcem.

Zdaj, ko so se začeli delavci polagoma dvigati, nam preti opasnost fašizma. Kapitalizem se odeva s plaščem patriotizma in vpije zoper nas. Delavci, bliža se čas težke preizkušnje. Organizirajte se čimprej, kajti ako boste odlašali, bo prepozno, in doletj va isto kakor delavce v Nemčiji in Italiji. Gorje nam vsem, ko zmaga nasilnost ameriškega fašizma.

Med neveselimi sporočam tudi vzradostujočo vest, da deluje v teh krajih že dlje časa 19-letni Paul K. Walk iz Allentowna, organizator soc. mladinske lige. Obdržuje shode na ulicah, govori na sestankih in agitira v osebnih pogovorih. Tako energičnega mladnika v delavskem gibanju še nisem videl. V Hanoveru je bil ustanovljen mladinski klub, kljub nasprotovanju, kajti celo mnogi starši ji branijo pristopiti v delavsko gibanje, češ, kaj se bi izpostavljali nevarnosti! Toda te ovire se ne bomo strašili.

Omenjenemu organizatorju sem pomagal kolikor je bilo v moji moči. Nedavno je na njegov apel pristopilo v socialistični klub v E. Wilkes Barre 29 članov. Bil sem navzoč in tudi jaz spregovoril: nekaj besed. Mladi s. Paul K. Walk obeta postati šč zavžen bojevnik v naši stranki, samo ako se ne bo utrudil! Kjerkoli govori, mu morajo pritrjevati stari in mladi. Tu je dne 7. avg. govoril na uličnem shodu. Poslušalo ga je okrog 300 ljudi.

Tukajšnja mladina pripada največ priselencem. Veliko jo je pod vplivom duhovščine. Ali med njo so tudi fantje in dekleta, ki so dostopni socialističnim naukom in bi bili pripravljeni delovati zanj, samo ako jih organiziramo in jim potem damo iz vrst starejših potrebno moralno oporo in nasvete.

Tajnica YPSL (mladinske socialistične lige) v tem kraju je Elizabeth Kitt. V pokretu je ngvinka, toda ima za dobro

Kako se v Zd. državah razvija fašizem

Waukegan, Ill. — California ni edina država, v kateri se Ameriška legija trudi spreminiti brezposelne in druge delavce v "lojalne" goste te bogate republike. Legija ima povsod oporo trustov ter trgovskih komor.

Resolucija, ki je bila predložena Legiji v Waukeganu, med drugim določa, da naj se obično povabi ponovno in svečano obljubiti, da bo verna in zvesta Bogu, konstituciji in zastavi.

To ni vse. Resolucija, ki je bila soglasno sprejeta, dalje določa, da naj stanovalci razobesijo ameriško zastavo skozi 30 dni, posebno pa naj vihra prominentno razobešena na vseh javnih mestih, okrajnih in zveznih uradih ter cerkvah.

Legija ima takozvan "odbor za amerikanizacijo", čigar čla-

ni so dobili nalogo obiskati organizacije ter vplivne posameznike ter jim predložiti v odobritev svoj amerikanizacijski program, ki je naperjen predvsem "proti naraščajočemu komunizmu". Legija je ob enem naznanila, da bodo vsa imena tistih, ki bodo indorsirali njen program, objavljena, kar ob enem pomeni, da bodo v "novicah" imenovani tudi taki, ki bi morda odklonili odobritev. Na te bo legijina propaganda pripopala pečat komunizma, četudi niso komunisti. Kajti pravilo patriotov fašistične baže je, da kdor ni z njimi, je zoper Ameriko, proti ustavi in "komunist".

Izgleda, da bodo delavci svojo brezbržnost drago plačali, razen ako se vsaj zdaj požurijo in se organizirajo.

Poročevalec.

Ali ste se že odločili, kam pojdete v nedeljo 16. septembra?

Chicago, Ill. — Ker ste že brali, da bo 16. septembra piknik pri Stežinarju, ste se gotovo tudi odločili, da ne boste šli nikamor drugam. Na ta dan bo piknik čitateljev in drugih prijateljev Proletarca, kot se je vršil sedaj že dve leti. Aranžirajo ga klubi št. 1, 16, 20 in 224, torej vsi čikaški klubi JSZ.

Da ne bo manjkalo raznovrstne zabave in okrepčil vsake sorte, to menda ni potrebno posebej povdarjati, ker na piknikih, ki jih aranžirajo navedeni klubi, je vedno vsega dovolj. John Kočevarjev orkester bo izvajal iz svojih instrumentov razne poskočne polke in lahne valčke, in tudi kak drug plesni komad, da bodo ja lahko vsi plesali! Za balincanje je na razpolago izredno lep prostor.

Ker je to zaključna veselica v prosti naravi, ne bo potreba nikomur plačati kake vstopnine; torej bo vsakdo lahko mirno šel v vrt, ne da bi ga kdo čakal in vprašal za vstopnico.

Na veselični prostor bosta vozila dva truka, eden zjutraj in drugi okrog pol dveh popoldne. Poleg tega vozijo tudi avtobusi redno mimo Stežinarja.

Ako se še niste odločili, kam bi šli 16. septembra, se torej odločite sedaj. Zal vam ne bo, ako se boste udeležili tega piknika. Jesenski dnevi, posebno še septembra, so najkrajše dnevi v celem letu: vročina je že yzela, slovo in mrz tudi še ni prišel, dočim so komarji že odšli spat.

Odbor.

Piknik kluba JSZ 9 septembra v Waukeganu

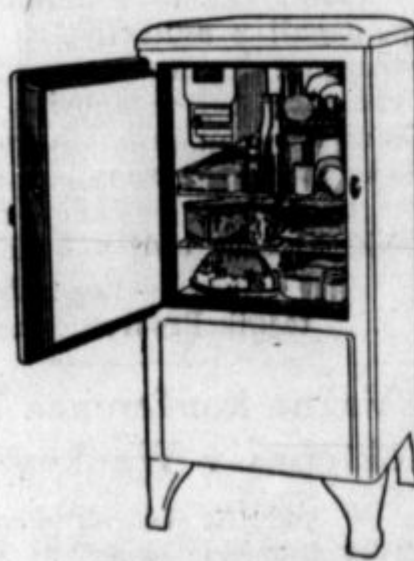
Waukegan, Ill. — Klub št. 45 JSZ priredi svoj običajni izlet v nedeljo 9. sept. na isti prostor kot lansko leto. Vabljeni ste vsi, da se ga udeležite.

Kooperativna zveza je odprla novo podružno trgovino, kar dokazuje, da zadruga napreduje. Frank Brence, ki je bil izvoljen za delegata Čitalnice SND na X. redni zbor J. S. Z. in Prosjetne matice, je bil vsled tega v zadrugi zadržan pri svojem delu in se zboru ni mogel udeležiti.

Poročevalec.

John Metelko O. D.
Preiščemo oči in določimo očala
6417 St. Clair Avenue
CLEVELAND, O.

Za manj kot 14^c na dan lahko lastujete ta 1934 KELVINATOR

Pogled na novi KELVINATOR vzorca V

Shrambeni prostor 4.22 kubičnih čevljev... Površina polje 8.35 kvadratnih čevljev... Zmrzne v njem 3.4 funtov ledu naenkrat... Ima dosti pripravljenega Kelvinatorja, ki se najdejo samo v dražjih modelih drugih izdelkov.

Ta model V Kelvinator je posebno namenjen za družine s skromnimi dohodki. Ampak ne mislite, da je to majhen refrigerator. Je popolne velikosti in popolne jakosti. Temeljni načrt, izdelava in kakovost je ista kot v modelih z mnogo višjo ceno.

Cena tega Kelvinatorja je izredno nizka. Lahko ga lastujete za manj kakor 14 centov na dan po našem ugodnem kupnem načrtu. Pokličite ali obiščite kak Electric Shop za popolne podrobnosti.

Vprašajte glede lahkega plačilnega načrta. Mole naplatis, prostostne mesečno z vašim računom za elektriko. V vrhu križja obresti in drugih stroškov je za vas na oboroženo računsko nekoliko višja cena.

COMMONWEALTH EDISON ELECTRIC SHOPS

Downtown — 72 W. Adams St. — 132 So. Dearborn St.
Telephone RANDolph 1200, Local 155

4542 Broadway
2618 Milwaukee Ave.
4833 Irving Park Blvd.

4311 W. Madison St.
4834 So. Ashland Ave.
3460 So. State St.

852 W. 68th St.
2959 E. 92nd St.
11116 So. Michigan Ave.

ZA LIČNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

OTO BAUER:

VSTAJA AVSTRIJSKIH DELAVCEV NJENI VZROKI IN POSLEDICE

To je konec Bauerjeve razprave pod naslovom "Vstaja avstrijskih delavcev", izdana je bila v brošuri meseca februarja 1934 na Češkem (v Bratislavi) in potem prevedena iz nemščine v vse jezike dežel, kjer obstaja delavsko gibanje.

Avstrijski kancler Dollfuss, o katerem piše Bauer v tej razpravi, je bil od naveden dne 25. julija. Zasedli so, preoblečeni v Dollfusove fašiste, njegovo palačo in proglasili nacistično vladno. Nečrt se jim je ponesrečil, razen da so se znebili Dollfussa. Njega je nasledil na kanclerskem mestu Kurt Schuschnigg, ki je istotako politično bivše krščansko-socialne stranke, kakor je bil Dollfuss, toda po mišljenju celo bolj konservativen in monarhist, kakor pa je bil umorjeni kancler; Mussoliniju in papežu je enako udinjal.

Dasi je Otto Bauer tu objavljeno razpravo v prevodu Talpe dokončal že 19. februarja t. l., so vsi poznejši dogodki, ki so se vrstili v Evropi z veliko brzino, pokazali pravilnost njegovih tolmačenj in domnevanj. Otto Bauer slovi za enega največjih mislecev v mednarodnem socialističnem gibanju. Ima tudi sloves izbornega teoretika v pojmovanju marksizma in ekonomskega razvoja. — Ured.

(Nadaljevanje).

Kar danes potrebujemo v Avstriji in kar je treba organizirati, ni seveda več ogromna organizacija množice s stotisoči člani. Pač pa bo morala nastati organizacija trdno povezanih skupin, ki bodo morale biti sposobne, da bodo znale prosvetiliti množice v obratih in med brezposelnimi, nanje vplivati in jih voditi v nove borbe.

Najprej bo treba preprečiti, da ne pride delavstvo pod tuje vplive. Ni se nam bati, da bi mogla gospoda Dollfuss in Fey pridobiti delavce zase. Delavstvo je že pred 12. februarjem sovražilo gospode, ki so uničili naše pravice do svobode in odpravili naše socialne pridobitve. In delavstvo šele sedaj prav sovraži morilce žen in otrok, ki so namerili težke topove na občinske hiše. Mnogo večja pa je nevarnost, da bi se ne zanesel med delavstvo nacionalni socializem. Ze ob koncu boja so rekli nekateri dunajski delavci: "Sedaj nam ne preostane nič drugega, kakor da se skupno z nacijo borimo proti Dollfussu."

Marsikateri delavec si danes misli: "Če nam naciji obljubi, da bodo obesili Dollfussa in Fey, potem gremo z njimi!" V tem pa je resna nevarnost. Naša prva naloga je, da se proti njej borimo.

Ne pozabimo, kaj je Hitler napravil v Nemčiji! Smrti sovražnik nemških delavcev je tudi naš smrtni sovražnik. Delavstva ne sme še tako sveta, še tako pravična jeza do malih tiranov v naši deželi zapeljati, da bi pomagalo okrvavljenemu velikemu despotu tretjega carstva do vlade nad Avstrijo.

Treba je napraviti vse, da se prepreči razširjenje nemškega nacionalnega socializma med avstrijskim delavstvom. Toda razen te najbližje naloge bo morala socialna demokracija v Avstriji izpolniti v bližnjem času še velike zgodovinske naloge.

Diktatura Dollfussa in Fey ne bo dolgo trajala. Hitler se je lahko opiral na povezano vojaško organizacijo SA in SS oddelkov, Mussolini na črne straže. Avstrijski fašizem nima tako močne fašistovske organizacije. Zato pa ima — Domovinsko fronto. Toda v njej niso ne ljudje, kakor v SA, niti ni v njej črnosrajčnikov. Domovinska fronta je godilja judovskih buržujev, ki se boje Hitlerjevega antisemitizma, monarhističnih aristokratov, klerikalnih malomeščanov, heimwehrovcev, ki se dnevno upirajo Dollfussu, skušajoč iz njega čim več izsiliti, pristašev ostmärkische Sturm-scharen, ki so bile organizirane proti heimwehru, končno velikega dela revčkov, ki so napol naciji, napol socialni demokraciji, ki nosijo rdeči-belo-rdeči znak samo zato, da ne izgube dela ali da bi dobili delo. Tako izmalničnost, ki nima v sebi nikakega ognja, pač ne more biti opora trajnejši fašistovski diktaturi.

Med krščansko-socialnimi kmeti in malomeščani na eni in aristokrati, ki poveljujejo heimwehru, na drugi strani obstoje silna nasprotstva. Drug proti drugemu kujejo spletke. Drug proti drugemu se obo-

Upton Sinclair v boju za governerski stol

(Nadaljevanje s 1. strani.)

čezdalje manj odjemalcev, medtem ko so bile v inozemstvu bolj in bolj upoštevane ter prevale v vse kulturne jezike. V teh okoliščinah se je odločil napraviti novo potezo predvsem v svoj prid, ki se mu je sijajno posrečila. Dobil je dne 28. avgusta nominacijo za governerskega kandidata demokratske stranke in spravi s tem v veliko zadrego ne samo ortodoksne demokrate, katerim je kapitalizem največja in edina svetinja, ampak tudi pristaše "new deala" z Rooseveltom vred.

Časopisje, ki je Uptona potiskalo v pozabiljenje, je po primarnih volitvah 28. avgusta začelo mahoma poročati o njemu — ne v noticah, nego v dolgovernih člankih z večkolonskimi naslovi. Omenjali so knjige, ki jih je pisal — in to je glavni uspeh Sinclairjeve kampanje, kajti tisoče in tisoče njegovih knjig je vsled te romantične epizode "socialista", "ateista" in boljševeka našlo pot iz zaprašenih zalog med ljudstvo.

Da-li bo Sinclair meseca novembra izvoljen ali ne, je danes težko prerokovati. Četudi danes navidezno izgleda vse njegovi zmagi vpriloge, je treba računati z dejstvom, da so kapitalistični interesi obeh strank proti njemu. Sinclair se je v Californiji polastil le demokratske nominacije, ne pa demokratske stranke!

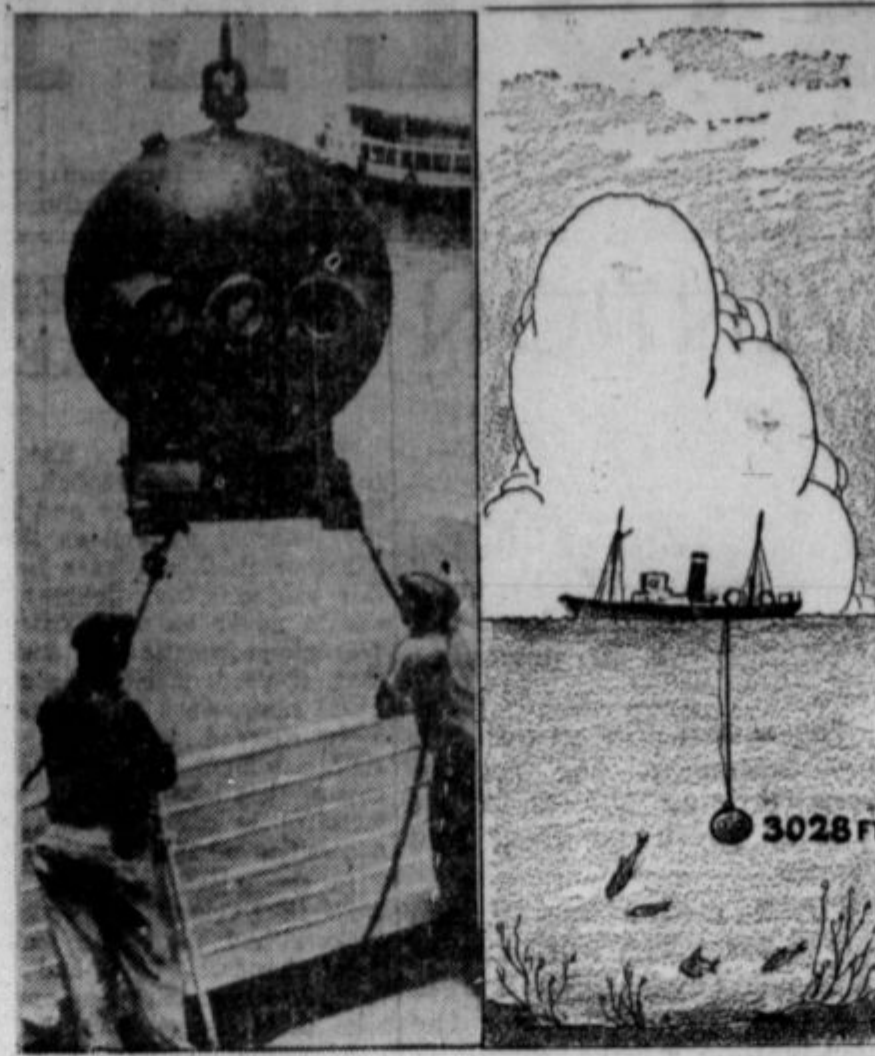
Ako bo klub temu izvoljen, meni Norman Thomas, bo to tragedija zanj, kajti njegov EPIC se bo sesul v nič. Noben governor, navezan na demokratsko stranko, nima moči "odpraviti bede v Californiji" ali v katerikoli drugi državi. Za socialni preobrat je treba več kakor ene osebe. Za iztrebljenje kapitalističnega zla se mora zavzeti ljudstvo, združeno v stranki, ki je za ODPRAVO kapitalizma.

Upton Sinclair je dobil v Californiji governersko nominacijo, ker je ljudstvo nezadovoljno. Ni pa se s tem izreklo, kaj hoče, nego le, kaj **ne**. To je napaden, neefektiven način protestiranja, kakor se je že izkazalo, da je bil protest proti bivšemu predsedniku Hooveru l. 1932 napačno izražen. Kljub temu neučinkovit protestom pa reakcija brunda kakor da se svet podira in vpije, da pomeni Upton Sinclair nič drugega kakor boj med "amerikanizmom" in "socializmom". Zahteva mobilizacijo vsega, kar je lojalnega ameriškim "ustanovam" in ameriški ustavi, da se odvrne poostreni "new deal", zapaden v Sinclairjevi nominaciji.

Opportunizem, katerega se je poslužil v tem slučaju Upton Sinclair, bo morda začasno koristil njemu, toda delavskemu gibanju, posebno socialistični stranki v Californiji, je s svojo "novo politiko" avtor "Jimmie Higgins" zelo škodoval. Delavci si bodo prihranili na razočaranju, če si predložijo, da je Sinclairjev EPIC le lep zvenec spored obljub, ki jih demokratska stranka, tudi ako bo Sinclair izvoljen za governerja Californije, ne bo mogla in še manj pa hotela uresničiti.

(Prevaja Talpa.)

RAZISKAVANJE V MORSKIH GLOBINAH

Nedavno se je spustil William Beebe v raziskovanje morskih globin pri Bermuda 3.028 čevljev globoko v morje. Njegova gondola, na levi na tej sliki, je izdelana tako močno, da lahko odvrca ogromni pritisk vode v tolikini globini. Na sliki na desni je skica Beebejevega potopa v morje, kjer je študiral živalstvo in drugo vegetiranje v taki globini.

mom, ali se bo skušala rešiti s sporazumom s Hitlerjem ali pa z restavracijo Habsburžanov — njeni dnevi so šteti. 30 odstotkov ljudstva ne more zmeraj vladati nad 70-timi odstotki, vas ne more vladati velikemu mestu in ne klerikalizem nad dve tretjini neklerikalnega ljudstva.

Priložnosti, ki jih bomo lahko izbrali, bodo prišle. Treba je pa poskrbeti, da bomo

nanje pripravljeni.

Dan plačila, dan revanše, dan zmage bo prišel.

Na dan zmage pa se bodo avstrijski delavci z vihrajočimi rdečimi zastavami napotili k grobovom padlih in sojenih, spominjajoč se z neminljivo hvaležnostjo junakov avstrijskega osvobodilnega boja.

V Bratislavi, 19. februarja 1934.

(Konec.)

SKRB 'BLAGE' KOMPANIJE ZA DOBROBIT PREBIVALSTVA

Volilci v Waukeganu nočejo svoje elektrarne. — Nov unijski list. — Kampanja v No. Chicagu

To je paradoksa, pravimo, ako je nekaj neverjetno a vendar resnično. Tudi to je paradoksa kar vam bom jaz povedal. Zgodilo se je najprej v Waukeganu in potem še v sosednjem mestu No. Chicagu. Mestna vlada je dala 17. aprila t. l. na referendum, da bi volilci dovolili \$6,000 za priprave in za pregled, koliko bi stalo in kakšne koristi bi mesto imelo, ako bi si zgradilo svojo elektrarno. Volilci so odglasovali, da nočejo svoje elektrarne! Kako se je to zgodilo, da so glasovali sami proti sebi?

Well, vzame mi precej časa, predno kaj razložim, ampak boste toliko bolj na jasnem. Torej: 1. Premalo ali skoro nič agitacije za elektrarno. 2. Velikanska ljudska nemarnost, zato ker pustili, da drugi mislijo zanj. 3. Velika in draga propaganda proti mestni elektrarni od strani Public Service Co.

Saj je Public Service Co. oglašala v lokalnem časopisu, kar na celih straneh, in blufala ljudi, češ, kakšna neumnost je, da hočejo svojo elektrarno! Da so preveliki stroški. Zračunala je natančno, koliko bodo morali plačevati več davka in da ne bodo imeli takšne postrežbe, kakor jo imajo sedaj. Njeni agentje so pisali in govorili, da \$6,000 je preveč stroškov za planiranje, da se bo preveč ljudskega denarja vrglo proč, ker, tudi ako elektrarno izplanirajo, vendar ni še gotovo, ali se bo potem izplačevala itd. Na volilni dan je vse svoje delavce instruiral, ter jih poslal od hiše do hiše in tudi na ulici so volilce poučevali kako naj glasujejo. In glejte, Public Service Co. je potrosila k malemu \$10,000 samo zato, da bi nam, oziroma mestu prihranila za planiranje \$6,000! Po končanih volitvah se je zastopnik kompanije v lokalnem časopisu prav prišerno zahvalil volilec, rekoč, da so z rezultatom glasovanja sami prižnali, da imajo najboljše postrežbo. Zagotovil jim je, da jo bodo imeli tudi v

koj zakrivali, da jih je treba deportirati. Hčerke ameriške revolucije bi v sveti jezi in v protest proti rdečkarjem ves Ice Cream pojedle.

Tuži smo dobili za delavski praznik delavski list, ki bo tedensko izhajal in ako bo mogoče, postane pozneje na vsak način dnevnik. Ustanovile so ga delavske unije in tukajšnje zadruge. Ustanovljen je na združni podlagi. Delnice se prodajajo po \$1 vsaka in več kot pet delnic ne sme imeti noben posameznik. Naročnina je \$2 za celo leto.

Potrebni smo delavskega lista, da bo odbijal napade na delavske organizacije, da bo poročal o delavskem gibanju po Ameriki in da bo učil delavce razredne zavednosti. Samo ako bo to tudi delal! Drugače je boljše, da sploh ne izide.

V Waukeganu in No. Chicagu imamo en dnevnik in tri tednike. Vsi trije izhajajo v korist privatnih lastnikov, ki jih izdajajo. Oglasov je v njih več kakor drugega čtiva. Pravzaprav je samo na prvi strani nekaj lokalnih novic.

Lokalna postojanka Ameriške legije je sklenila, da bo polovila vse rdečkarje in jih deportirala. Hčerke ameriške revolucije jim bodo pomagale. To je novica za naše lokalne liste. Ali pa: Mrs. Brown je šla na svetovno razstavo v Chicagu, jutri se bo pa nazaj vrnila. Miss Jensenovi so je izgubili njen ljubljeni pugileček. Za kraljico lepote je bila izbrana naša dobro poznana od prominentnih staršev prominentna hčerka, itd.

Za delavce je važno, da podpirajo svoj tisk, agitirajo zanj in da so naročniki svojih listov. — Martin Judnič.

Z DELAVSKEGA SVETA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

je poročilo, ki izkazuje, da brezposelnost skozi prošle mesece stalno narašča. Meseca julija je bilo 10,772,000 delavcev nezaposlenih.

Kohlerjeva trdovratnost. — Stavkarji v Kohlerjevi tovarni v Sheboyganu imajo opraviti z delodajalcem, ki je skrajno sebičen, samoljuben in trdovraten. Nikakor se ne more sprijazniti z idejo, da so tudi delavci ljudje s pravicami. Njihove pogoje odklanja in na preiskavi ter zaslišavanju, ki se je vršilo prošle teden, se je upiral vsaki poravnavi. On zahteva, da so mu delavci pokorni sužnji — drugi pravice jim ne priznava. A tudi Kohler bo moral spoznati, da je doba fevdalizma prešla.

Stavka v Spokaneu. — V mestu Spokane, Wash., so dne 27. avgusta zastavkali delavci učilne železnice in avtobusov. Zahtevajo večje plače in boljše delovne razmere.

Izgredi v Niagara Fallsu. — Tu je 28. avg. demonstriralo okrog 3.000 ljudi, ker je oblast s pomočjo "patriotov" skušala razbiti protestni shod I. L. D. Shod je bil sklican v obrambo črnca Alphonso Davisa, ki je obtožen posilstva. I.L.D. smatra, da je obdolžitev neutemeljena. Črnc je bil aretiran.

X. redni zbor JSZ je poseben v našem delavskem gibanju vsekakor važen dogodek. Opisane je deloma v tej številki in še več poročil bo v naslednjih izdajah.

Naročajte knjige iz Proletarceve knjižarne.

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovanskem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

Klub brezposelnih

Chicago, Ill. — Seja našega kluba brezposelnih se vrši v četrtek 6. sept. ob 8. zvečer v dvorani SNPJ. Imeli bomo tudi dobrega govornika. Pridite vsi in privedite prijatelje ter znanke. Po sebi bo prosta zabava. — J. Oblak.

Vabilo v So. Chicago

So. Chicago, Ill. — V prošlem Proletarcu je bilo v daljšem dopisu poročano o pripravah za piknik kluba št. 224 JSZ, ki se bo vršil v nedeljo 9. sept. na 114 Ave. D. Točni podatki so bili v omenjenem dopisu.

Občinstvo tu, na Pullman in v Chicagu v splošnem vabilu, da se tega izleta udeleži.

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vašega kluba ni vključena, nam sporočite.

SEPTEMBER.

SO. CHICAGO, ILL. — Piknik kluba št. 224 v nedeljo 9. septembra na 114 Avenue D.

WAUKEGAN, ILL. — Piknik kluba št. 45 JSZ v nedeljo 9. septembra št. 5 JSZ v nedeljo 9. septembra v City Parku, Highland.

CHICAGO. — Piknik čitateljev Proletarca v nedeljo 16. septembra pri Steinarju v Willow Springsu.

SALEM, O. — Piknik kluba št. 24 JSZ v nedeljo 16. sept. na Hermanovih prostorih.

OKTOBER.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 14. oktobra konferenca društva Prosvetne matice in klubov JSZ v Wisconsinu in Illinoisu.

WAUKEGAN, ILL. — V nedeljo 14. oktobra velika prireditev pod pokroviteljstvom konference JSZ v Slov. nar. domu.

CHICAGO, ILL. — Dramska predstava kluba št. 1 v nedeljo 21. oktobra v dvorani C.S.P.S.

NOVEMBER.

CLEVELAND, O. — Zbor "Delavci", odsek kluba št. 28, uprizori v nedeljo 4. nov. v Slov. nar. domu (Collinwood) opereto "Na kmetiji in v kajžiji".

CHICAGO, ILL. — Koncert soc. pevskega zbora "Sava" v nedeljo 25. novembra v dvorani C.S.P.S.

DECEMBER.

CHICAGO. — Silvestrova zabava kluba št. 1 v ponedeljek 31. decembra v dvorani SNPJ.

Druge prireditve kluba št. 1 v Chicagu: v nedeljo 3. feb. 1935 dramska predstava v dvorani C.S.P.S.; v nedeljo 10. marca varijetni spored v dvorani SNPJ; v nedeljo 21. aprila koncert pevskega zbora "Sava" v dvorani SNPJ.

BARETINCIC & SON

Tel. 1475

POGREBNI ZAVOD

424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave.
MILWAUKEE, WIS.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND

SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street
1:30—3:30; 6:30—8:30 Daily

Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30—6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by
appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call
Austin 5700

10TH REGULAR CONVENTION OF THE J. S. F.

The convention opened with 84 delegates sent from fraternal groups and JSF clubs. The old timers were with us as ever and what is heartening is the great influx of youth delegates from Illinois, Michigan, Pennsylvania and Ohio.

Philip Godina was elected president for the opening session. Frances Langerholc and Louis Zorko were elected vice-presidents. At the opening session reports and greetings were received.

Joseph Jauch made the welcome address in behalf of the Cleveland branches, and wished the Convention success in their deliberations.

Comrade Chas. Pogorelec, Sec'y. JSZ, outlined the work and activities of the federation since the last convention.

In the campaign of 1932 the federation played a very important part in advancing the socialist party and the candidacy of Comrade Norman Thomas and other Socialist candidates.

Comrade Pogorelec reported that over 50,000 pieces of literature were distributed. Speakers were toured through several states and almost \$1,000 was raised for the campaign fund.

The total membership of the JSF at the time of this convention is 915, in 44 branches and 8 members at large; this includes senior and youth members.

The report also includes the activities of the branches of several cities. Some very important reports were given. Comrade Cesen of Detroit reported on the necessity of a JSF. The report everyone anticipated was to dissolve the J. S. F. and merge it with the Socialist Party of America directly. However Cesen's report at the convention dealt on serious problems and notably the necessity of continuing the JSF and to replenish its ranks.

Comrades Sular and Terchel in their report outlined the activities of the lodges affiliated with the Educational Bureau and the branches of the JSF in their respective districts.

Comrade J. Jauch of Cleveland reported about our work in Cleveland. According to Jauch a sub-branch was organized and is now doing well. A study class of youngsters from the age of 8 to 14 was inaugurated. The youngsters chose to call themselves the Red Eagles. The sub-branch is actively participating in singing Society "Zarja" and dramatics.

Charles Pogorelec also reported on the National Convention of S. P. A. which was held in Detroit on June 1, 2 and 3. The Party convention at Detroit held a number of successful pre-conferences which hastened the party deliberations and made it possible

to do a great deal of work in a limited time. The very important and delicate problem dealt with at the convention was the Declaration of Principles.

Comrade Garden reported on the Declaration of Principles and to many it seemed partial. Some felt that he was not fair to the opponents of the Declaration. A motion was introduced for discussion and was defeated.

Comrade Novak reported on the Milwaukee Socialist Administration and its problems. The Milwaukee Socialists led by Mayor Hoan were faced with a removal from office instigated by the wealthy real estate owners. The hopes of these wealthy owners were frustrated through the vigilance by the Socialist organization. According to Novak, Mayor Hoan was to be ousted by this group who protested the taxation. Comrade Hoan took the stand that the workers were not big land-owners hence, they would suffer many inconveniences should a reduction in taxes take place. As he is a workers servant, he made a gallant stand in defense of his class.

The most important matter discussed at the Convention was the JSF publications which includes Proletarec, May Herald and the Almanac.

The agitation committee submitted proposals for planned agitational tours. The question of a permanent agitator and organizer for the JSF was discussed at length. Several suggestions were offered by delegates of different branches and after lengthy discussion it was decided that a special fund be created which would finance such work. According to Rak's report Proletarec made a remarkable gain in new subscriptions for the first 7 months of this year. The rise in subscriptions is due to the field work of himself, Pogorelec, Jos. Snoy and others.

The Almanac and the May Herald also had a substantial gain in circulation. Comrade Zlemberger reported that a field organizer is necessary and a large circulation can be gained for us in spite of the adverse economic conditions. On his tours he had success in gaining new subscriptions. Snoy reported that the most important thing for agitators is to have good will-power. He advised agitators to be friendly with prospects at all times. He accounts for his success in his faith in the Socialist movement and his devotion to the Proletarec. He outlined his approaches as humorous and he also tried to make himself at home with the prospects. He talks their common problems here and as they were in Europe. He feels it is very necessary to first make friends with prospects. But above all he advised, go

WAKE UP

The capitalist business system had its best run in the prosperity days of 1922-28. But even then we had poverty, and unemployment, and a dog's chance for the underdog. The new deal seeks to restore the present economic system, which is called capitalism, from its broken down condition to a condition of half-way progress.

Naturally enough, all those who were satisfied with the way things went in those years are likely to look with greater hope to the NRA than those who have no stomach for capitalism even when it works. For our part, capitalism cannot be saved for long, and is not worth saving. But in fact, those who would habitually not discuss the basic difficulties of the present system and would

confine themselves to concrete, day by day proposals, are also now leaving the customary intellectual ground.

Thus, for instance, the business survey, published monthly by the A. F. of L., suggests in the current issue: "The present situation is a challenge to the administration to give us a plan by which industry, labor and the government may cooperate to restore business. When private business is not able to resume its functions, then society is forced to take over the means of production. It is essential to get the unemployed back to work producing wealth." The NRA has moved a force usually not at war with capitalism, to speak the deadly words of Socialism.—The Advance.

THE GENERAL STRIKE

The general strike, like the boycott, is a terrible weapon, involving the entire community and therefore the innocent as well as the guilty. Whether it should ever be used is fair subject for debate; that it should never be used except under fearful provocation is indubitable; that, if used, it must be used with utter rigor, even ruthlessness, if it is to succeed, is certain. General strikes seldom win, for the simple reason that labor is too human, too merciful, to carry through the cruel necessities of the situation.

In the great general strike in 1926 in England, for example, the strikers had the whole country in their hands. They had only to "stick," to let darkness and famine take their course, and the government would inevitably have granted the terms demanded. But within a few hours the leaders lost their nerve and defeat was instant.

The same thing happened in San Francisco. This fight was doomed before it began by the refusal of the leaders to stop all food deliveries, paralyze the railroads, and shut down the gas and power houses. The moment these leaders began to concede these exceptions to the general law of stoppage it was all over. Their action, infinitely to their credit as men, was utterly to their discredit as strike leaders.

In Milwaukee recently occurred what The World Tomorrow calls a "general strike—new style". In this city the striking employees of the Electric Railway and Light Co. meant business, and rallied workers and citizens to their support. No official or formal general strike was called, but "the mass pressure of groups of workers of all kinds" proved more effective than anything that was so half-heartedly done in San Francisco. When light and power began to fail in Milwaukee and surrounding cities, the company speedily capitulated, and the strike was won.

As plain as the nose on one's face is the proposition that no general strike should ever be called unless labor is absolutely united, knows what it is doing, and is willing to carry through to the bitter end.

—Unity.

What a Line!

Gentleman: Take your hand out of my pocket.
Pickpocket: Excuse me, sir, I'm very absent-minded; I used to have a pair of trousers exactly like yours.

A Good Point

One nice thing about Capitalism is that its slaves are not sold on the block. They knock each other's blocks off to sell themselves.

If George Washington were to write his Farewell Address now, he could put it in two words, "Good night!"

American Capitalism In New Fields

By JAMES ONEAL

American capitalism is being dosed with government ownership and control in a number of new fields. This gives the owners of industry the shivers. It was only yesterday that they were singing virtues of "individualism". This meant that the individual capitalist should own the plants of production while the individual worker should be dependent upon the owner for a job.

But the individual capitalist long ago pooled his capital with other capitalists into big organizations. His "individualism" became swallowed up in trusts and mergers. Then this corporate capitalism went to smash.

The governing powers which the working masses voted into the hands of owners of corporation capitalism then reached out to save this capitalism. President Hoover had a big money vat which he called Reconstruction Finance Corporation. Out of this vat he ladled vast funds for these "individuals" like a mother feeding mush to a helpless child.

Nice looking bunch, these "rugged" receivers of public funds. However, Uncle Sam became an investor in railroads and other enterprises. Did the big shots kick? No. They will take all the mush they can get. But as an investor Uncle Sam has become part owner of some big enterprises.

Even before capitalism retired to a sick-bed, the Federal Government owned railroads in Alaska and Panama, barge lines on the Mississippi River, 150 million acres of forests, the largest printing plant in the world, and valuable oil lands.

Since the "rugged" capitalists turned millions out of the industries to starve, the Federal Government in its work relief projects has entered the field of production. These include furniture factories and mattress factories, canneries, sewing rooms for making clothing, preparing meats and vegetables, developing community gardens, providing

carpenter and house-repair work.

This is not all. The Federal Government through the Tennessee Valley Authority is producing and selling electricity to cities and private interests. It is engaged in the manufacture of fertilizer. The Electric Home and Farm Authority even finances the sale of electric appliances through local dealers, and its charter permits it to manufacture electrical appliances. The Tennessee Associated Cooperatives is also vested with broad powers to engage in activities that have been usually carried on by private corporations.

Then the R.F.C. ownership of stock in railroads, banks and trust companies makes the Federal Government part owner with a voice in various enterprises throughout the country. Summing up, we may quote the United States News:

"Thus, from the efforts to promote industrial recovery is arising a new type of government in America. During the

last year and a half the role of officialdom as the regulator of industry has been supplanted to a large extent by the role of officialdom as the director of activities."

That is, state capitalism is eating into the old "individualism." Not from choice. Necessity dictates. The old capitalist order gives way to a policy which, ten years ago, would have made the average Congressman and other illiterates faint with fright.

Here and there some Babbitt cries out in protest, but as he cannot operate his own plant his protest amounts to nothing. He and his class are the most miserable failures in history.

The road to Socialism may pass through a big installment of state capitalism in this country. When the working masses acquire the intelligence and power to control the government, they are likely to fall heir to many enterprises nursed into life by the Federal Government.

SEARCHLIGHT

By DONALD J. LOTRICH

Well, we held that symposium last Friday night in Cleveland and certainly say that it was well attended. Many of those in attendance were out of town comrades and sympathizers who came to the convention. However, a good many young people from Cleveland were also there. Every phase of Socialist thought and activity was expounded by the numerous speakers. We talked about war, unions, fascism, politics, depressions and tried to point the way out. The people who packed the hall were attentive and indeed friendly and we hope that the Cleveland comrades will benefit considerably from the experience. If they can add new life and vigor, new members to their club then this symposium will have been the success we would like it to be.

On the following day our tenth regular convention began with a splendid representation. Things worked smoothly and much of the agenda was taken care of during that first day. Besides being the largest convention (in size) in the history of the Yugoslav Socialist Federation it also had the largest group of young people in attendance. Everyone sensed the need of creating a real, constructive program and policy for our movement. Everyone was bent on making the Yugoslav Socialist Federation stronger and more influential. Everyone urged the need of expanding our functions and increasing the value of our paper with a greater circulation. Experiences of our numerous active comrades were related. There was optimism in every word. There was no pessimism anywhere. And if I may say so, the fruits of this convention will soon be earnestly carried out after our comrades get back to their respective homes.

We are to get a permanent organizer. The convention adopted the proposal of the special propaganda committee to place a steady comrade in the field as organizer-solicitor for our paper. Everyone felt the need for such a position. The only question has been finances. The Executive Committee now has the power to employ a capable comrade and to solicit funds from various sources. Our Educational Bureau is in for reorganization, or at least, for a considerable bolstering.

It was warm during the entire convention and especially Saturday night for the banquet. The banquet itself was very well attended. Many came after the places were all taken. However added places were made and others doubled up. Frank Barbic presided and started things off humorously. All kinds of short snappy talks were made by the numerous delegates which should give them increased spirit and courage for devotion to our cause. The food was exceedingly delicious and the waiters, indeed, obliging and pleasant. After the speeches a real old fashioned social was held with dancing and conversations predominating.

Nace Zlemberger is probably the oldest delegate in attendance. The congenial and cordial Joseph Snoy

who is probably the best of our sub diggers is here with his pleasant personality. So, is Anton Zornik who told us of his manner in working for our movement. Many others of prominence are also here. A friendly spirit prevailed thruout. The young people too are a lusty group. Fourteen of them in all are seated. There is a burning need that this youth group gets together oftener. It is vital that they meet and talk over points of policy and program for it is very evident that we are not very well agreed on many of the points of policy and procedure. There should be agreement in policies when we talk to others no matter how much we may disagree in our movement. Otherwise we can never hope to win the masses. Perhaps it would be advisable to start a series of discussions in our paper immediately after the convention on such issues as parades and uniforms, religion, etc. At least to determine whether we should advocate such points as a policy for the present. Such a discussion would be of great value in clearing minds.

SOME "HUMOR"

If you are out of a job, or if you have a job and unfortunately beg at your door, or if you are in any way penned in this hell of depression, try a little humor. Recently a godly man broadcasted his belief from the pulpit that the "buoyant humor" of President Roosevelt had been very helpful in keeping "up popular spirit."

For generations our shepherds have served this sort of thing to serf and slave, bondman and wage worker. Well nourished with food, comfortable clothing and shelter, too many of them have pooh-poohed the "earnal things of this world" while enjoying these things at the hands of other gentlemen with substantial stakes in the ruling social order.

We might indulge in some "buoyant humor" when we read such advices were it not that we cannot smile in the presence of a hungry child or mother who is unable to provide it milk.

—The New Leader.

Appeal To Intelligence

Capitalists know that capitalism cannot and will not last forever, any more than the feudal system lasted forever. Socialists seek to create a new and higher civilization to succeed capitalist civilization—retain its advantages and overcome its evils.

Socialists appeal to the intelligence of the people. Collapsed capitalism is unintelligent. It has brought the world into a state of chaos—of conflicting interests which cannot be harmonized under the capitalist system. There is nothing more inevitable than the rise of Socialism. The wise will be guided accordingly. — W. L. Baldrige.

ALWAYS ENOUGH

You can fool all the people some of the time and some of the people all of the time, but you always can fool enough people to beat the few people who can't be fooled at any time.—A. G.

THE BACK-SEAT "RIDER"!

